

Внедряване на изкуствения интелект и цифровизацията в България: **анализ 2026**

СЪВЕТ ИИ КЪМ БТПП : <https://ai.bccci.bg/news/ai-and-digitalisation-in-bulgaria-2026>

Сравнителен анализ спрямо ЕС и препоръки за бизнеса, държавата и университетите. По ключовите показатели България остава значително под средното за Съюза, а основният проблем не е липсата на технологични активи, а ограниченото им разпространение.

- **България не изостава във всяко отношение.** Страната разполага с добра свързаност, работещи национални цифрови системи, силно научно ядро чрез INSAIT, предстоящата фабрика за изкуствен интелект BRAIN++ и продуктови компании с международен пазар. **Основният проблем не е липсата на технологични активи, а ограниченото им разпространение** сред масовия бизнес, публичната администрация (Източници: ЕК: Digital Decade 2026; [EuroHPC: BRAIN++](#); Световна банка)
- По ключови показатели **страната остава значително под средното за ЕС.** През 2025 г. 38% от хората на възраст 16–74 години имат поне базови цифрови умения при 60% средно за ЕС. Изкуствен интелект **се използва от 8,55% от предприятията при 19,95% за ЕС.** Онлайн публични услуги са използвали 36% от гражданите при 72% за ЕС, а електронна идентификация — 12% при 52%. Разходите за научноизследователска и развойна дейност през 2024 г. са 0,77% от БВП при 2,24% за ЕС. (Източници: Eurostat: цифровизация 2026; [Eurostat: ИИ в предприятията](#); Eurostat: електронно управление; Eurostat: НИРД)
- За периода **2026–2030 г. приоритетът трябва да се измести** от единични проекти към широко внедряване. Това означава подкрепа за

цифровизация и изкуствен интелект в малките и средните предприятия

- Съветът за изкуствен интелект към БТПП може да бъде практическа координационна платформа между бизнеса, университетите и публичния сектор.

Къде стои България днес

- Европейската комисия не публикува DESI като самостоятелен общ индекс. В последното общо класиране DESI за 2022 г. България е 26-а от 27 държави членки. Докладът за България за 2026 г. продължава да отчита слабости в цифровите умения, внедряването на технологии в МСП, иновациите и киберсигурността, наред със силната свързаност. (Източници: ЕК: DESI; DESI 2022 — България; ЕК: Digital Decade 2026)

Сравнителен профил по ключови показатели

Дания и Финландия са използвани като ориентир, защото са малки отворени икономики с висока цифрова зрялост, силни резултати при изкуствения интелект, широко използване на електронни услуги и високи нива на умения. Данните по-долу са последните налични към юли 2026 г.;

Показател	България	ЕС	Дания	Финландия
DESI 2022 — общо класиране	26/27	н.п.	2/27	1/27
Поне базови цифрови умения, 2025	38%	60%	81%	81%
Предприятия, използващи ИИ, 2025	8,55%	19,95%	42,03%	37,82%
МСП с поне базова цифрова интензивност, 2025	38%	71%	92%	94%
Използване на онлайн публични услуги, 2025	36%	72%	98%	96%
Използване на електронна идентификация, 2025	12%	52%	99%	96%
Разходи за НИРД, 2024	0,77% от БВП	2,24% от БВП	3,01% от БВП	3,22% от БВП
Government AI Readiness, 2024	60,64	н.п.	74,71	76,48

(Източници: ЕК: DESI; Eurostat: цифровизация 2026; [Eurostat: ИИ](#); Eurostat: електронно управление; Eurostat: НИРД; Oxford Insights 2024)

- Базовите **цифрови умения се подобряват, но твърде бавно**. България се повишава от около 31% през 2021 г. до 38% през 2025 г., докато ЕС се движи от 54% до 60%. Разликата не се затваря достатъчно бързо. При широко навлизане на генеративния изкуствен интелект това е пряка пречка пред внедряването в МСП и администрацията, защото липсата на базови умения увеличава риска от грешки (Източници: DESI 2022 — България; Eurostat: цифровизация 2026)
- При МСП дефицитът е още по-практичен. През 2025 г. само 38% от българските МСП достигат поне базово ниво на [цифрова интензивност](#), в сравнение със 71% в ЕС, 92% в Дания и 94% във Финландия. (Източник: Eurostat: цифровизация 2026)
- Разликата при научните изследвания и иновациите е структурна. През 2024 г. България отделя 0,77% от БВП за НИРД при 2,24% за ЕС, 3,01% за Дания и 3,22% за Финландия. Допълнителен сигнал е размерът на

държавните бюджетни средства за НИРД: 38,3 евро на човек в България при 284,7 евро средно за ЕС през 2024 г. Това ограничава модерната инфраструктура, привличането и задържането на таланти и броя на приложните проекти с индустрията. (Източници: Eurostat: НИРД; Eurostat: бюджет за НИРД на човек)

- При специалистите по информационни и комуникационни технологии картината е смесена. Делът им в ЕС достига 5,0% от заетостта през 2025 г., а във Финландия е около 7,8%. България има конкурентно предимство в по-високия дял на жените сред ИКТ специалистите — 25% през 2025 г. Това не решава недостига на кадри, но дава по-добра база за разширяване на таланта чрез обучение, преквалификация и политики за задържане. (Източник: Eurostat: ИКТ специалисти)
- В публичния сектор трябва да се различават наличието на цифрови системи и реалното им използване. **България е електронизирала ключови процеси**, включително обществените поръчки и значителна част от здравната информация, но през 2025 г. само 36% от гражданите използват сайт или приложение на публичен орган, а 12% използват електронна идентификация за достъп до услуги. (Източници: Eurostat: ЕК: Digital Decade 2026)
- Внедряването на изкуствен интелект в бизнеса расте, но изходната база остава ниска. Делът на предприятията, които използват поне една технология на изкуствения интелект, се повишава от около 6,5% през 2024 г. до 8,55% през 2025 г. За същия период ЕС достига 19,95%, Дания — 42,03%, а Финландия — 37,82%. България не изостава само с една година; разликата е в мащаба и в способността на фирмите да превръщат данните и автоматизацията в ежедневни процеси. (Източник: [Eurostat: ИИ в предприятията](#))

Политики и водещи проекти

- България разполага с широка стратегическа рамка. Иновационната стратегия за интелигентна специализация 2021–2027 насочва приоритетите за научни изследвания и иновации; Националната стратегия за МСП е удължена до 2030 г. Проблемът е не липсата на документи, а слабата координация между тях, ограничената приоритизация и неравномерното изпълнение. (Източници: Концепция за ИИ до 2030 г.; Цифрова трансформация 2024–2030; ИСИС 2021–2027; Стратегия за МСП 2021–2030)

Проекти, които променят картината

- [BRAIN++](#) е най-значимият нов инфраструктурен актив. Българската фабрика за изкуствен интелект ще обедини оптимизирания за ИИ суперкомпютър Discoverer++ и център за услуги към държавни институции, образователни организации, изследователи и компании. При добро управление BRAIN++ може да се превърне в национален ускорител за прототипи, български езикови модели, роботика, здравеопазване, земеделие и инструменти за надежден изкуствен интелект. Икономическият ефект ще зависи от прозрачни правила за достъп, измерими секторни резултати и активно участие на МСП. (Източници: EuroHPC: BRAIN++; МИР: проект за 90 млн. евро)

Барieri и възможности

- Първата бариера е институционалната и регулаторната предвидимост. Основният проблем не е формалната липса на правила, а неравномерното им прилагане, бавните търговски спорове, трудната несъстоятелност, слабата защита на интелектуалната собственост и неясните правила за собственост върху резултати от публично финансирани изследвания. (Източник: Световна банка)

- Втората бариера са уменията. Недостигът не се ограничава до програмисти. Необходими са управленци, инженери, специалисти по данни, приложни изследователи, преподаватели и държавни служители, които могат да превърнат технологията в работещ процес. (Източници: Световна банка; Eurostat: цифровизация 2026)
- Третата бариера е финансирането след ранния етап. България разполага с фондове и програми за начало на компании. Необходим е капиталов и пазарен мост между доказан продукт и международно разрастване. (Източник: Световна банка)
- Четвъртата бариера е достъпът до данни и слабото им оползотворяване. България има значими системи като НЗИС, RegiX и ЦАИС ЕОП.
- Петата бариера е регионалната концентрация. Растежът, стартър активността и голяма част от специализирания талант са съсредоточени в София и в по-малка степен в Пловдив. Извън тези центрове инфраструктурата, управленският капацитет и връзките между университети и фирми са неравномерни. (Източник: Световна банка)
- Шестата бариера е доверието. Ниското използване на електронна идентификация и публични електронни услуги показва, че технологичното предлагане не се превръща автоматично в гражданска и бизнес употреба.

Възможностите са реални

- България разполага с рядка комбинация за държава от своя **размер: висококласно изследователско ядро, европейска инфраструктура** чрез BRAIN++, работещи национални цифрови системи с голям обем данни, продуктови компании с международен пазар и сравнително висок дял на жените в ИКТ професиите. Това прави следващата фаза

на развитие постижима, но само при координирано използване на тези активи.

Приоритетни препоръки и времева рамка

P1. Национална програма за внедряване на изкуствен интелект в МСП — чрез ваучери, секторни консултации и европейски цифрови иновационни хъбове.

P2. Национално координационно звено за управление и обществени поръчки на изкуствен интелект — образци за поръчки и договори, класификация на риска, карти на моделите, човешки контрол, одитни следи и готовност за Акта за изкуствения интелект.

P3. Секторни пространства за данни и тестови среди за здравеопазване, правосъдие, енергетика и индустрия, включително стандарти за анонимизация

P4. Мащабна програма за грамотност по изкуствен интелект и практическо надграждане на уменията на управители, служители в МСП, държавни служители.

P5. Пет национални мисии с измерим резултат: изкуствен интелект в здравеопазването, правосъдието, общинските услуги, енергийната ефективност и индустриалната автоматизация.

Роли на ключовите участници

- Нито един участник не може самостоятелно да осъществи трансформацията. Държавата определя правилата, управлява публичните данни и формира значителна част от търсенето. Бизнесът носи отговорността за внедряването, производителността и международния пазар. БТПП и секторните организации могат да свържат тези три системи и да превърнат общите цели в секторни

програми. За Съвета за изкуствен интелект към БТПП най-полезната роля е да координира разпространението на изкуствения интелект по сектори, умения и правила за внедряване. Това изисква постоянни работни групи, регулярни срещи между фирми, университети и администрация и общ набор от ключови показатели за изпълнение:

Заключение

- България има реална възможност да се превърне в регионален център за приложен изкуствен интелект в Югоизточна Европа. Налични са силни активи: INSAIT, BRAIN++, разширената суперкомпютърна инфраструктура, национални системи в здравеопазването, обществените поръчки и правосъдието, както и продуктови компании с международен успех. Слабостта е, че тези активи все още не се превръщат достатъчно бързо в масово внедряване в МСП, регионите и публичните услуги. Затова целта не трябва да бъде България да разполага с няколко впечатляващи проекта. Целта е изкуственият интелект и цифровизацията да повишават производителността на хиляди предприятия, качеството на десетки публични услуги и икономическата стойност на университетските изследвания.

Източник: *Съвет за изкуствен интелект* <https://ai.bcci.bg/news/ai-and-digitalisation-in-bulgaria-2026>

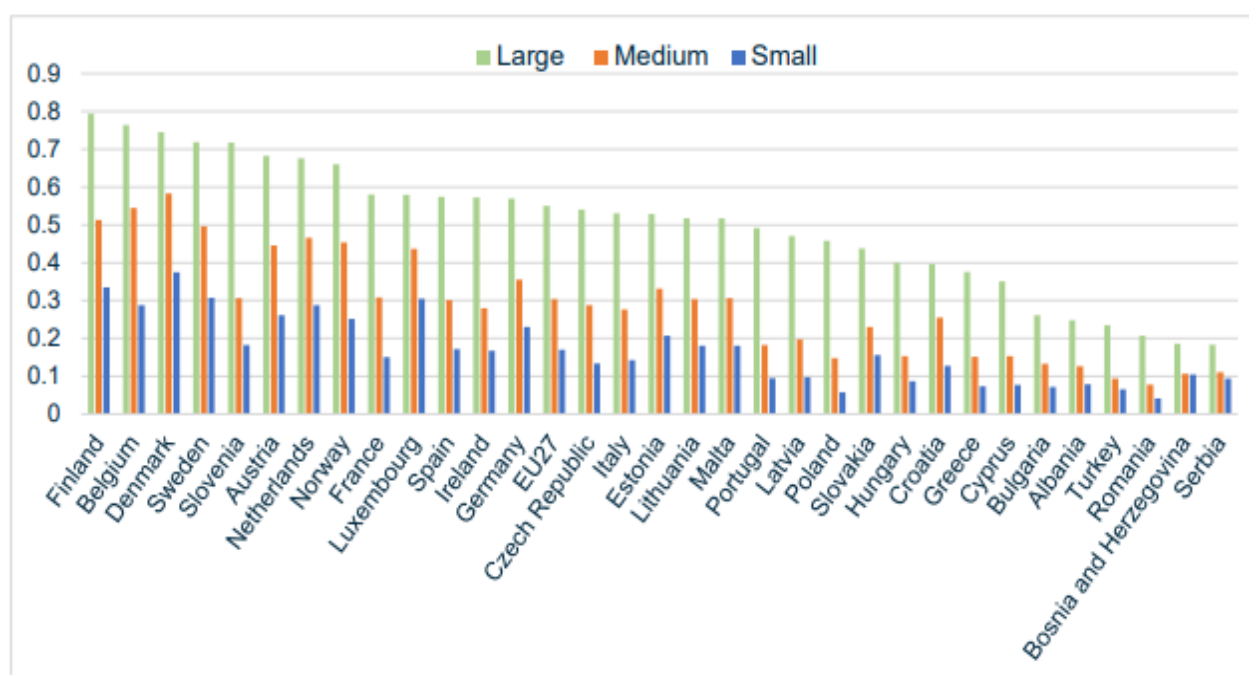
Внедряване на ИИ според размера на предприятията

Източник: *The effects of AI on Europe's productivity- Eurochambres Chief Economists working paper*

Фигура 3 представя данните за внедряването на ИИ през 2025 г. в европейските държави, разпределени според размера на предприятията. Разграничаваме малки предприятия (с 10–49 служители), средни

предприятия (с 50–249 служители) и големи предприятия (с 250 или повече служители). Графиката разкрива устойчива зависимост между размера на предприятието и степента на внедряване на ИИ: във всяка от разглежданите икономики големите предприятия внедряват ИИ със значително по-висок темп от средните, а при средните темпът е по-висок, отколкото при малките предприятия. Големите предприятия обикновено разполагат с повече финансови ресурси, техническа експертиза и организационен капацитет в сравнение с малките и средните предприятия (МСП). Това им позволява по-лесно да поемат и поддържат разходите, свързани с внедряването на ИИ.

Figure 3. AI-adoption in 2025 by firm size and country, 2025

Data: Eurostat, authors' own calculations.

Източник: <https://www.eurochambres.eu/wp-content/uploads/2026/10/Eurochambres-Chief-Economist-Working-Paper-The-Effects-of-AI-on-Europes-Productivity.pdf>